

PM Rotel IV (Dnr KS 2025/1166)

Tullverkets hemställan om ändringar i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och tullbefogenhetslagen (2024:710)

Remiss från Finansdepartementet
Remisstid den 3 november 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Finansdepartementet har remitterat *Tullverkets hemställan om ändringar i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och tullbefogenhetslagen (2024:710)* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Tullverket har uppmärksammat att det finns flera otydligheter i lagstiftningen kring Tullverkets befogenheter i samband med myndighetens brottsutredande verksamhet när barn är inblandade. Dessa otydligheter rör bland annat Tullverkets möjlighet att biträda åklagare, hantering av gripanden samt kvarhållande och förvar av barn. Tullverket hemställer om att det görs en översyn av vissa bestämmelser i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) och tullbefogenhetslagen (2024:710). De föreslagna ändringarna syftar till att ge Tullverket samma befogenheter som Polismyndigheten i flera centrala delar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

På grund av kort remisstid har socialförvaltningen inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret ser positivt på de föreslagna ändringarna och anser att förslagen bidrar till ökad rättssäkerhet och innebär en mer enhetlig hantering av unga lagöverträdare.

Socialförvaltningen ser positivt på de föreslagna ändringarna och anser att förslagen bidrar till ökad rättssäkerhet och innebär en mer enhetlig hantering av unga lagöverträdare.

Föredragande borgarrådets synpunkter

De av Tullverket föreslagna ändringarna stärker rättssäkerheten och gör hanteringen av unga lagöverträdare mer enhetlig, oavsett om det är Polisen eller Tullverket som utreder. Att göra det möjligt för Tullverket att biträda åklagare vid utredningar enligt LUL är en viktig del i förslagen. Det skulle innebära en mer effektiv ärendehantering, med kortare handläggningstider och färre myndighetskontakter för de unga som berörs som följd.

Det är bra om Tullverket får samma befogenheter som Polisen; att kvarhålla barn av sociala skäl, för att skydda dem och för att säkerställa att de fångas upp av socialtjänsten. Samtidigt är det viktigt att Tullverkets personal, som i olika sammanhang arbetar med barn, har rätt utbildning och kompetens för att hantera barnärenden på ett tryggt och rättssäkert sätt.

Genomförs förslagen är det också viktigt att tillse att Tullverkets arrestlokaler också anpassas för barn och omfattas av samma regler som polisens.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 29 oktober 2025

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss – Tullverket hemställer om ändringar i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och tullbefogenhetslagen (2024:710), dnr Js 2025/1166-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Finansdepartementet har remitterat *Tullverkets hemställan om ändringar i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och tullbefogenhetslagen (2024:710)* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Om någon före femton års ålder kan misstänkas för att ha begått ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år eller ett straffbelagt försök, en straffbelagd förberedelse eller en straffbelagd stämpling till ett sådant brott, ska en utredning om brottet inledas enligt LUL, om inte särskilda skäl talar emot det. I november 2024 fick Tullverket befogenhet att i vissa fall leda förundersökningar mot barn som inte fyllt 18 år. Den befogenheten omfattar endast förundersökningar och innebär ingen befogenhet att leda utredningar enligt LUL.

Tullverket hemställer därför om att det görs en översyn av vissa bestämmelser i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) och tullbefogenhetslagen. Tullverket har uppmärksammat att det finns flera otydligheter i lagstiftningen kring Tullverkets befogenheter i samband med myndighetens brottsutredande verksamhet när barn är inblandade. Dessa otydligheter rör bland annat Tullverkets möjlighet att biträda åklagare, hantering av gripanden samt kvarhållande och förvar av barn.

De föreslagna ändringarna i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) syftar till att ge Tullverket samma befogenheter som Polismyndigheten i flera centrala delar. Ett förtydligande föreslås att göras i 31 § LUL, som innebär att Tullverket, på samma sätt som Polismyndigheten, får biträda åklagare även vid utredningar enligt denna bestämmelse. Vidare föreslås en ändring i 35 § LUL som innebär att tulltjänstemän inte behöver överlämna ett gripet barn under 15 år direkt till polisen. I stället ska åklagaren kunna besluta om frigivning eller kvarhållande.

Genom en föreslagen ändring i 14 § LUL ges Tullverket också möjlighet att kvarhålla barn av sociala skäl, på samma villkor som gäller för Polismyndigheten. Kvarhållande av sociala skäl syftar till att skydda barnet och att se till att det får det nödvändiga stöd som barnet är i behov utav.

Enligt LUL får den som inte har fyllt arton år och som är gripen eller anhållen hållas i polisarrest om det är absolut nödvändigt. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att förvar av barn i polisarrest enbart kan komma i fråga i rena undantagsfall och att det krävs att det har gjorts särskilda ansträngningar för att finna ett rimligt och lämpligt alternativ för att polisarrest ska kunna komma i fråga. Tullverket har arrestlokaler och för att tydliggöra att även Tullverkets lokaler omfattas av regelverket, föreslås det en justering i LUL, där begreppet polisarrest ersätts med arrestlokal.

Slutligen föreslås ändringar i 1, 2 och 32 §§ LUL som uttryckligen föreslås ange att Tullverket omfattas av bestämmelserna om handläggning av mål och ärenden som rör unga lagöverträdare.

Tullverket bedömer att föreslagna ändringar ökar skyddet och tryggheten för barn som är involverade i brottsutredningar hos Tullverket. Samt att förslagen bedöms innebära en ökad rättssäkerhet och förutsebarhet för barnen genom att de behandlas på samma sätt oavsett om det är Polismyndigheten eller Tullverket som bedriver utredningen.

Tullverket bedömer vidare att de föreslagna ändringarna är mycket angelägna. Mot bakgrund av att förslagen inte förväntas kräva några större utbildningsinsatser eller förändringar i it-system samt att förslagen förväntas medföra betydande effektivitetsvinster, önskar Tullverket ett så snabbt ikraftträdande som möjligt.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

På grund av kort remisstid har socialförvaltningen inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på de föreslagna ändringarna och anser att förslagen bidrar till ökad rättssäkerhet och innebär en mer enhetlig hantering av unga lagöverträdare oavsett om det är Polismyndigheten eller Tullverket som ansvarar för utredningen.

Stadsledningskontoret anser att förslaget till att Tullverket ges möjlighet att biträda allmän åklagare vid utredningar enligt LUL underlättar åklagarens arbete och bidrar till en mer effektiv ärendehantering. För barn kan detta innebära både kortare handläggningstider och färre myndighetskontakter. Stadsledningskontoret delar också Tullverkets uppfattning att barn under 15 år som grips av tulltjänsteman inte alltid behöver överlämnas direkt till Polismyndigheten. Genom att åklagaren istället kan fatta beslut om frigivning eller förhör säkerställs ett snabbare och mer rättssäkert förfarande, samtidigt som barnet slipper onödiga fördröjningar.

Stadsledningskontoret anser vidare att förslaget att Tullverket uttryckligen ska omfattas av bestämmelserna i LUL, som rör handläggning av mål och ärenden med unga lagöverträdare, bidrar till en mer enhetlig rättstillämpning och minskar risken för otydlighet i samverkan mellan myndigheter.

Stadsledningskontoret anser att det är tvunget att Tullverket ges samma möjlighet som Polismyndigheten att kvarhålla barn av sociala skäl, i enlighet med LUL. Detta är av stor vikt för att skydda barn i utsatta situationer och för att säkerställa att socialtjänsten skyndsamt kan kopplas in för att ge barnet stöd. Om Tullverket saknar denna befogenhet riskerar barn att lämnas utan tillsyn, vilket kan leda till allvarliga konsekvenser.

Stadsledningskontoret vill trycka på att personal inom Tullverket som arbetar med unga lagöverträdare ska ha genomgått utbildning i relevant lagstiftning, barnförhör och barnkonventionen. Det är vidare angeläget att Tullverket framöver säkerställer att det finns tillräcklig specialistkompetens och resurser inom myndigheten, för att på ett rättssäkert och barnanpassat sätt hantera ärenden som rör unga lagöverträdare, i nivå med den struktur som redan finns hos Polismyndigheten.

Förtydligandet gällande att begreppet polisarrest ersätts med arrestlokal är av stor vikt för att säkerställa att även Tullverkets arrestlokaler omfattas, så att barn får samma skydd oavsett vilken myndighet som hanterar ärendet. Det bidrar också till att uppfylla barnkonventionens krav på att frihetsberövade barn inte ska placeras tillsammans med vuxna. Eftersom förslaget innebär att barn ska kunna placeras i arrest hos Tullverket anser stadsledningskontoret att det behöver säkerställas att Tullverkets arrestlokaler är särskilt anpassade för barn.

Stadsledningskontoret ser inte att förslagen innebär några behov av ytterligare resurser för stadens socialtjänst. Om föreslagna ändring går igenom kommer dessa ingå i stadens utbildning i handläggning av ärenden gällande unga lagöverträdare.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på de föreslagna ändringarna. Förslagen bidrar till ökad rättssäkerhet och innebär en mer enhetlig hantering av unga lagöverträdare oavsett om det är Polismyndigheten eller Tullverket som ansvarar för utredningen.

Förvaltningen stödjer förslaget till att Tullverket ges möjlighet att biträda åklagare även vid utredningar enligt 31 § LUL. En sådan förändring underlättar åklagarens arbete och bidrar till en mer effektiv ärendehantering. För barn innebär detta både kortare handläggningstider och färre myndighetskontakter.

Förvaltningen delar också Tullverkets uppfattning att barn under 15 år som grips av tulltjänsteman inte alltid behöver överlämnas direkt till Polismyndigheten. Genom att åklagaren istället kan fatta beslut om frigivning eller förhör säkerställs ett snabbare och mer rättssäkert förfarande, samtidigt som barnet slipper onödiga fördröjningar.

Vidare anser förvaltningen att det är nödvändigt att Tullverket ges samma möjlighet som Polismyndigheten att kvarhålla barn av sociala skäl, i enlighet med 14 § LUL. Detta är avgörande för att skydda barn i utsatta situationer och för att säkerställa att socialtjänsten skyndsamt kan kopplas in för att ge barnet stöd. Om Tullverket saknar denna befogenhet riskerar barn att lämnas utan tillsyn, vilket kan leda till allvarliga konsekvenser.

Förvaltningen tillstyrker också ändringen i 6 a § LUL, där begreppet polisarrest ersätts med arrestlokal. Förtydligandet är viktigt för att säkerställa att även Tullverkets arrestlokaler omfattas, så att barn får samma skydd oavsett vilken

myndighet som hanterar ärendet. Det bidrar också till att uppfylla barnkonventionens krav på att frihetsberövade barn inte ska placeras tillsammans med vuxna.

Konsekvenserna av förslaget innebär inte några behov av ytterligare resurser för socialtjänsten. Om föreslagna ändring går igenom kommer dessa ingå i förvaltningens utbildning i handläggning av ärenden unga lagöverträdare.

Vidare stödjer förvaltningen förslaget att Tullverket uttryckligen ska omfattas av bestämmelserna i 1, 2 och 32 §§ LUL, som rör handläggning av mål och ärenden med unga lagöverträdare. En sådan reglering bidrar till en mer enhetlig rättstillämpning och minskar risken för otydlighet i samverkan mellan myndigheter.

Det är positivt att Tullverket bland annat uppger att personal som arbetar med unga lagöverträdare har genomgått utbildning i relevant lagstiftning, barnförhör och barnkonventionen. Det är angeläget att Tullverket även framöver säkerställer att det finns tillräcklig specialistkompetens och resurser inom myndigheten, för att på ett rättssäkert och barnanpassat sätt hantera ärenden som rör unga lagöverträdare, i nivå med den struktur som redan finns hos Polismyndigheten.

När det finns synnerliga skäl får barn placeras i polisarrest. Eftersom förslaget innebär att barn ska kunna placeras i arrest hos Tullverket, behöver det säkerställas att Tullverkets arrestlokaler är särskilt anpassade för barn.